

Eén op de drie huwelijken eindigt in een echtscheiding. Veel ex-partners ervaren de alimentatieregeling als hinderlijk met als belangrijkste bezwaar de voortgaande financiële band met de ex.

Iris Brik

Alimentatie blok aan been na scheiding

Aan afkoop alimentatie zijn zowel voor- als nadelen verbonden

b_m
11

Na een echtscheiding ontstaat er voor één van de partners mogelijk recht op levensonderhoud, de welbekende alimentatie. De rechter kan op verzoek een recht op alimentatie toekennen als de ex-partner onvoldoende inkomsten heeft om in het levensonderhoud te voorzien. Voor de ex-partner heet dit partneralimentatie en voor de kinderen kinderalimentatie. Met partner wordt hier de gehuwde of de geregistreerde partner bedoeld. Vanzelfsprekend mogen partijen hierover zelf afspraken maken, alleen wanneer partners er niet met elkaar uitkomen zal een rechter de alimentatie vaststellen. Bij de vaststelling van de alimentatie wordt niet alleen gekeken naar de draagkracht van de alimentatieplichtige maar ook naar de behoefte van de alimentatiegerechtigde.

Behoeftte alimentatiegerechtigde

Tijdens het huwelijk zijn er kosten van de huishouding, bestaande uit kosten levensonderhoud en kosten verzorging/opvoeding van de minderjarige kinderen. Op basis van de artikelen 1:81 t/m 1:84 BW verplichten partners elkaar tijdens huwelijk of geregistreerd partnerschap naar evenredigheid van hun inkomen en vermogen in hun levensonderhoud te voorzien. Deze verplichting tijdens het huwelijk kan ruimer zijn dan de verplichting na het huwelijk, gebaseerd op artikel 1:81 BW en die uitgaat van verschaffing van het nodige.

De behoefte wordt vastgesteld op het bedrag dat de ex-partner redelijkerwijs nodig heeft om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien (zijnde het verschil tussen de eigen redelijkerwijs te verwerven inkomsten en de kosten van een redelijk bestaan).

In de praktijk wordt voor de vaststelling van de behoefte vaak de vuistregel toegepast, waarbij het netto inkomen tijdens het huwelijk verminderd met de behoefte van de kinderen maal 60% een uitkomst oplevert die vervolgens gebruteerd de bruto alimentatieplicht per maand geeft (tenzij de reële behoefte van de ex-partner hoger ligt).

Draagkracht alimentatieplichtige

Bij de berekening van het draagkrachtig inkomen wordt eerst het draagkrachtloos inkomen vastgesteld. Dit is het inkomen verminderd met de kosten voor levensonderhoud volgens de bijstandsnorm en woonlasten. Wat overblijft is het draagkrachtloos inkomen. Van dit inkomen mag de alimentatieplichtige maximaal 60% zelf houden. Op het draagkrachtig inkomen wordt eerst het bedrag aan kinderalimentatie ingehouden. Wat dan nog resteert is beschikbaar voor netto partneralimentatie. Door het bedrag te brutoeren ontstaat de bruto alimentatieplicht. Bij een directeur-groootaandeelhouder (dga) kijkt men overigens verder dan alleen het jaarsalaris. Een dga is immers bij machte zelf het salaris te bepalen en zal dus beoordeeld moeten worden in hoeverre zijn salaris te hoog of te laag is. Een correctie van het inkomen naar boven is op zijn plaats als de financiële positie van de BV dit toelaat.

De dga kan zijn draagkracht verbeteren door een (deel) van de winst voor vennootschapsbelasting aan hem ten goede te laten komen door middel van een salarisverhoging of een tantième. Een alternatief is om naast het salaris een bedrag aan dividend uit te keren. Zowel voor de bepaling van de hoogte van het inkomen als ter voorkoming van steeds nieuwe procedures op dit gebied is het verstandig om te kijken naar genormaliseerde cijfers over meerdere jaren (meestal drie).

Behoeftte versus draagkracht

De vast te stellen alimentatie mag zowel de behoefte als de draagkracht niet overstijgen. De laagste van de twee vormt dus het maximum. De wettelijke opdracht om met behoefte en draagkracht rekening te houden, opent de mogelijkheid om op grond van de onderlinge verhoudingen tot een lager bedrag dan het maximum te besluiten.

Behoeftte aan kinderalimentatie

Het Nibud heeft een speciale tabel ontworpen om bij de vaststelling van kinderalimentatie te ►

beschikken over eenduidige richtlijnen voor de vaststelling van de behoefte van de kinderen aan een bijdrage in hun kosten van verzorging en opvoeding door de niet-verzorgende ouder. Zolang ouders niet gescheiden zijn is het gezinsinkomen bepalend voor de uitgaven die ten behoeve van het kind worden gedaan. Dit gezinsinkomen moet dan ook de maatstaf zijn bij het hanteren van de tabel, ook na de (echt)scheiding. Dit impliceert een duidelijke keus: de kinderen moeten in beginstel niet slechter af zijn na en door de (echt)scheiding van hun ouders. Bij het hanteren van de tabel moet niet uit het oog worden verloren dat deze slechts bedoeld is om als toetssteen te dienen voor hetgeen de kinderen kosten.

Afkoop van alimentatie

Ervaren ex-partners het betalen van kinderalimentatie als vanzelfsprekend, de plicht tot partneralimentatie wordt vaak als een blok aan

het been ervaren. Afkoop van alimentatie kan dan een oplossing zijn. Deze partneralimentatie kan de alimentatieplichtige ineens of in parten afkopen. Het laatste maakt het mogelijk de alimentatie in zodanige gedeelten af te kopen dat er steeds een aftrek tegen het hoogste tarief in box 1 is (52%). Let wel: alleen een afkoopsom betaald aan de gewezen partner is aftrekbaar. De echtscheiding moet dus volledig zijn voltrokken (lees: ingeschreven in de registers van de Burgerlijke Stand). Afkoop van alimentatie kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door een afkoopsom in geld. Andere vormen zijn:

Lijfrente

De alimentatieplichtige mag de afkoopsom (= lijfrentepremie) als onderhoudsverplichting van het inkomen aftrekken als de premie wordt afgestort aan een professionele verzekeraar, de lijfrentetermijnen per direct aan de ex-partner toekomen en deze termijnen uiterlijk eindigen bij het overlijden van de ex-partner. Aan de lijfrentepremieaftrek is geen maximum verbonden.

Voordelen en nadelen afkoop alimentatie

Aan het afkopen van alimentatie zijn voordelen en nadelen verbonden. De belangrijkste (naast enkele algemene aandachtspunten) zijn:

Voor de alimentatiegerechtigde

- Door het inkomen over drie jaar te middelen kan de ex-partner in geval van afkoop van alimentatie mogelijk een deel van de betaalde belasting over de afkoopsom alimentatie terugvorderen.
- Door afkoop stelt de ex-partner de alimentatie veilig. Wanneer deze weer gaat samenwonen of trouwen danwel als zijn of haar ex-partner overlijdt, vervalt de alimentatie (deze is door de afkoop dan al volledig ontvangen).
- Door afkoop van de alimentatie vervalt een eventueel recht op een nabestaandenuitkering bij overlijden van de ex-partner.
- Bij overlijden vererft de afkoopsom alimentatie – mits geregeld – naar de erfgenamen van de alimentatiegerechtigde.
- De alimentatieplicht eindigt volgens de wet automatisch na twaalf jaar, tenzij het verzoek tot verlenging binnen drie maanden na afloop van de alimentatie is ingediend.
- Als er niet direct behoefte aan inkomen is, kan door alimentatie uit te ruilen met pensioen of lijfrente inkomen naar de toekomst worden geschoven.

Voor de alimentatieplichtige

- Bij een hoog inkomen kan via de afkoop van alimentatie een grote aftrekpost ineens worden gecreëerd. Lukt dit niet in een keer tegen het maximale tarief, dan is partiële afkoop een optie.
- Bij emigratie vervalt doorgaans de aftrek van alimentatie, afkopen ineens is dan een mogelijkheid.
- De alimentatieplicht eindigt automatisch na twaalf jaar. Door de alimentatie drie maanden na afloop van de twaalfjaars termijn door te betalen, is de ex-partner te laat met het verzoek tot verlenging van deze termijn.
- Bij een grote stijging van het inkomen in de toekomst, voorkomt de alimentatieplichtige met afkoop ineens dat de ex-partner in de toekomst een herziening van de alimentatie aanvraagt. Tevens vindt er geen jaarlijkse indexatie van de alimentatie plaats.
- Wanneer de ex-partner een beroep op de bijstand doet, zal de gemeente dit bij de alimentatieplichtige verhalen (ook al is deze afgekocht of in het convenant op nihil gesteld).

Huis of woonrecht

De afkoopsom kan ook worden vormgegeven door het verstrekken van een woonrecht of het overdragen van (een deel van) de eigendom van een huis. Hierbij is de vrije verkoopwaarde van de woning het uitgangspunt.

Overbedeling

Hierbij moet men denken aan een overbedeling in goederen (de ex-partner krijgt dan bijvoorbeeld de kunstverzameling) of in geld (de ex-partner krijgt een groter deel van de verkoopopbrengst van de woning).

Met name de laatste optie biedt mogelijkheden als de ex-partner (in de praktijk doorgaans nog steeds traditioneel de vrouw) met de kinderen in de echtelijke woning wil blijven wonen. Door een deel van de alimentatie (afkoop) te verrekenen met de overwaarde van de woning, kan de vrouw ondanks haar geringe inkomen toch in de woning blijven wonen. Wanneer de overwaarde groot genoeg is, zijn bepaalde banken ook zonder inkomensgegevens bereid een hypotheek te verstrekken in deze situatie. Vanzelfsprekend moet het inkomen van de vrouw wel toereikend zijn om de hypotheeklast te kunnen betalen. Verhuizen naar een andere woning en gaan huren is (afgezien nog van de emotionele en sociale bezwaren voor het gezin) financieel gezien vaak ongunstiger. Helaas wordt in de praktijk standaard voor periodieke alimentatie gedurende 12 jaar gekozen. In veel situaties een gemiste kans! **b_m**

Iris Brik is directeur van Fine Tuning Personal Finance te Rotterdam. Reacties op dit artikel zijn welkom op info@finetuning.nl